

Пантелійчук Владислав Віталійович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук **Марков Михайло Миколайович**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТ. 120 КК УКРАЇНИ

Сьогодні проблема самогубства дуже актуальна для України. Причиною цього є як зовнішні проблеми в державі, так і проблеми, пов'язані з психічним станом окремих осіб. Проте відомо, що сучасні тенденції розвитку цієї проблеми свідчать про існуючі недоліки чинного законодавства. Враховуючи концепцію панування прав та інтересів особи та громадянина, особливо стосовно визначеного права – права на життя, стає очевидним, що повне вирішення всіх проблемних питань захисту особи від доведення до самогубства.

Зараз актуальною проблемою стало доведення до самогубства через Інтернет, а в Україні не передбачається покарання за такі дії. Так, випадки самогубств підлітків спричинених членством в таких групах як «Синій кит» чи «Тихий дім» є непоодинокими, однак винуватців неможливо притягнути до кримінальної відповідальності.

Самогубство – свідоме самостійне позбавлення себе життя, спричинене власноруч [1, с. 33]. Проте самогубство не є злочином. Це злочин довести особу до таких дій, тобто до самогубства. Такий акт визнається кримінальним у випадках, коли особа винна у жорстокості, шантажі, примусі неправомірних дій або систематичному приниженні людської гідності, що спонукає жертви до самогубства.

Сьогодні питання суб'єктивного аспекту приведення до самогубства не має однозначної відповіді. Таким чином, деякі вчені стверджують, що самогубство може бути скоєно з будь-якою формою вини [2, с. 31]. Інші автори вважають, що приведення до самогубства або спроба самогубства може бути здійснене як з прямим, так і непрямим наміром [3, с. 43]. Так, Л. М. Шестопалова розглядає можливість зробити цей акт не лише з непрямим наміром, але і з необережності [4, с. 11]. Ю. О. Уколова вважає, що приведення до самогубства характеризується необережною формою вини у формі злочинної недбайливості [5, с. 12]. Однак, на нашу думку, дії, здійснені в об'єктивній реальності винного, внаслідок чого жертва все-таки

вирішує здійснити самогубство, відображає чітко сприйняте винувате бажання потерпілого вибрати цей конкретний варіант поведінки. Тобто у статті 120 Кримінального кодексу України злочин «доведення до самогубства» у аспекті настання наслідків у вигляді самогубства або вбивства потерпілого може бути здійснено лише навмисно. І обов'язково з прямим наміром, коли винна, усвідомлюючи соціально небезпечний характер своїх дій, передбачає не лише можливість і неминучість настання наслідків у вигляді самогубства потерпілого, а й бажання їх настання. У той же час важливість кваліфікації дій виконавця за статтею 120 Кримінального кодексу України має характер відносин між потерпілим і правопорушником, інформування останнього про індивідуальні риси характеру потерпілого, враховуючи який винний вибирає метод, який є свідомо найефективнішим для жертви вибору на користь позбавлення себе життя.

М. І. Хавронюк стверджує, що кримінальне законодавство України з метою досягнення найвищої ефективності її норм має враховувати всі найкращі досягнення європейського та світового кримінального права та законів зарубіжного законодавства. З цією метою важливо проводити порівняльне дослідження та вміло управляти своїми результатами в законодавчому процесі, а також тлумачити та застосовувати положення кримінального права. Порівняльне юридичне дослідження не повинно обмежуватися доктриною, юриспруденцією та кримінальним правом закордонних країн. Потрібно всебічно вивчити їх кримінальний закон у всьому його різноманітті [6, с. 299, 346]. Саме такі висловлювання видатних науковців нашого часу, що практично кожне кримінально-правове дослідження вимагає врахування міжнародного та зарубіжного досвіду. Це не є виключенням з безпеки особи, кримінальне законодавство якого вимагає його нового розуміння. Один з видів людської безпеки – психологічний, дослідження якого призвело до ідеї про те, що спроби самогубства (стаття 120 Кримінального кодексу України) вимагає її поліпшення.

Отже, ст. 120 Кримінального кодексу України необхідно переглянути, щоб встановити кримінальну відповідальність за підбурювання до самогубства, що порушило особисту безпеку жертви, але не призвело до реального самогубства або спроби самогубства через соціальні мережі.

Список використаних джерел

1. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980. – Т. 9.

2. Кримінальне право України: Особлива частина : [підручник] / [А. П. Бабій, І. С. Доброход, Ю. А. Кармазин та ін.] ; за заг. ред. Є. Л. Стрельцова. – Х. : Одісей, 2009. – 496 с.

3. Кримінальне право України: Особлива частина : [підручник] / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.] ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2010. – 608 с.

4. Шестопалова Л. М. Самогубство та доведення до самогубства: заходи протидії : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» / Л. М. Шестопалова ; Нац. академія внутр. справ України. – К., 2001. – 20 с.

5. Уколова Ю. А. Проблемы квалификации доведения до самоубийства как преступного деяния : автореф. дисс. канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология, уголовно-исполнительное право» / Ю. А. Уколова ; Московская гос. юрид. академия. – М., 2008. – 24 с.

6. Хавронюк М. І. Наукове осмислення правової доктрини та кримінального законодавства зарубіжних країн / М. І. Хавронюк // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2013. – № 1 (1). – С. 298–347.